

expresszionizmus stílusa tudja a leg-értekeltebben kifejezni a mai ideg-élet rángatózásait, az agyvelők megpattanásáig feszültségét s a lélek-marcangolást, de az akciókat belefoglalja a szóadatok rapszódikus rohanásába. Ez a szóhymusz-zakatolás buggyan ki állandóan a *Bonaparte* dráma hőseiben, ahol az író szembeállítja a feltörtető korzikaival az ancien regime képviselőjét, Enghien herceget. A történet 24 óra alatt játszódik le s ez alatt megy végbe a herceg kivégzése s Bonaparte Napoleon császárrá koronázása. A korzikai hadvezér ledobja magáról a republika köntösét és az első konzul Bonapartéból Napoleon lesz, a császár. Köztársaság és császárság eszméi kavarnak e darabban, anélkül, hogy egymással szembe kerül-
 nek s megütköznenek a maguk iga-
 záért. Ez a megoldatlanság kompozíció-
 beli hibája a darabnak, mely különben
 a maga hatásos fölépítésében a szín-
 padí ábrázolásban jut erőteljes kifeje-
 zésre.

E három dráma — valamennyi új
 nevű, tehetséges és más-más irányt
 képviselő író alkotása — összetalál-
 kozott a történelmi pontban. Most még
 csak az új drámai irányzatot kutató
 kísérletekét köszönhetjük e színpadi
 alkotásokban, de hogy egy végleges,
 minden-magunkat magába foglaló ma-
 drámát mikor, honnan és hol kapunk,
 még nem tudhatjuk. *Valkó László.*

Madame sans gêne. Kevesen ismerik
 a trianoni határokon innen ezt az írói
 álnevet, mely mögött egy tőrékeny
 testű, de törhetetlen lelkű fiatal ma-
 gyar asszony húzódt meg szerényen:
 Szkalos Emilné Járóssy Erzsébet. Most,
 hogy hírtelen távozása gyászba borí-
 totta az elszakított Felvidék egész ma-
 gyarságát, méltó, hogy megálljunk egy
 pillanatra a frissen hantolt rozsnói
 sírdomb előtt. Szkalosné egyike volt
 azoknak a magyar nagyasszonyoknak,
 akiknek lelki nagysága, akadályt nem
 ismerő tettereje a veszély, a küzdelem
 pillanatában bontakozik ki csodálatos
 módon, akkor, mikor akárhány férfi
 csüggedten hajtja le fejét vagy tehe-
 tetlenül szorítja össze az öklét. Szka-
 losné sem gondolt még a süvetei pa-
 rochiában arra, hogy valamikor még
 népe asszonyainak és lányainak veze-
 tője lesz a nyomorúság éveiben. Csa-

ládjának élt, három serdülő gyermeké-
 nek és a falu szegényei ismerték csak
 adakozó jó szívét. Ekkor kezdődő iro-
 dalmi munkássága (az Új Idők hasáb-
 jain) még inkább csak a széplelkű és
 nagyműveltségű tiszteletes asszony mű-
 vészi időtöltése volt. Amikor aztán a
 csehok megszállták a Felvidéket és a
 magyarságra ezer megróháztatás sza-
 kadt, Szkalosné felkapta a porban
 fekvő magyar zászlót. Pedig elég baja
 volt neki is. Férje elvesztette állását
 és órá nehezedett a család gondja.
 Mindez csak növelte akaraterejét.
 Egyike volt az elsőknek, aki felismerte
 azt a nagy igazságot, hogy az elszakadt
 magyarságot csak ezeréves kultúrájá-
 nak megőrzése mentheti meg. E szent
 cél érdekében egyesíteni tudta a Fel-
 vidék magyar asszonyait. Fáradhatat-
 lanul utazott az egész országban, elő-
 adásokat, beszédek tartott a felnőt-
 teknek, de maga köré gyűjtötte a gyer-
 mekeket is, akiknek senki sem tudta
 szebben elmondani a magyar képelet
 szülte népmeséket, történeti nagy idők
 monáit, mint ő. Ujra kezébe vette
 művészi tollát is, ezer gondja, egyesü-
 leti elfoglaltságai mellett időt talált
 arra is, hogy a felvidéki magyarságot
 egy nagy lelkesedéssel fogadott regény-
 nyel («Nélkületek») ajándékozza meg,
 nem is szólva finom novelláinak, ismer-
 tető cikkeinek egész soráról. Közben
 még lapot is szerkesztett, a Rozsnói
 Hírlapot, mely rövid másféléves fenn-
 állása óta a Felvidék legjobb és leg-
 olvasottabb vidéki lapjai közé küz-
 dött fel magát. Hogy a Felvidéken az
 elnyomóknak tíz év alatt minden kegy-
 etlen erőszakosság mellett sem sike-
 rült a magyarságot elnémitani, abban
 nagy része volt Szkalos Emilnének, aki
 megérdemli, hogy nevét minden jó ma-
 gyar megjegyezze. Megjegyezze és
 mélységes szomorúsággal megjegyezze.
 Mert róla szólva, nem frázis és nem
 közhely pótolhatatlan veszteségről be-
 szélni. Itthon sincsenek sokan, akik
 teljes önzetlenséggel és önfeláldozással
 a köznek élnek, de odaát, ahol a ma-
 gyarság életereje minden heroikus erő-
 feszítés ellenére napról-napra apad, egy
 olyan szívnek kialakása, mint amilyen
 Szkalosnéé volt, az egész magyarság-
 nak súlyos csapása. S mi borusan né-
 zünk Rozsnói felé: vajjon akad-e, aki
 Szkalosné örökébe lép, akad-e, aki újra
 felveszi a lehanyatlott magyar zászlót?

Farkas Gyula.